

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XXII-Nr. 1040

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Miercuri 29 aprilie 1970
4 pagini 25 bani

SĂRBĂTOAREA CELOR CE MUNCESC

Nici o altă sărbătoare din calendarul lumii nu se aseamănă zilei muncii — 1 Mai. Zeci, sute și sute de milioane de oameni ai muncii din toate continentele, din toate țările, minutorii uneltelor, cei care clădesc istoria și civilizația modernă se înfășură pe toate meridianele geografiei și simțirii. Ei se știu mulți și puternici și, mai ales, uniți, și un adevăr înalt le incununează sărbătoarea: marile și multele bogății ale vieții de toate zilele sînt creația lor. E poate cea mai mare satisfacție a omului. E adevărul celei mai generoase clase din istoria lumii. Nici o altă forță socială n-a răspîndit vreodată un mai mare belșug de valori, niciodată munca și puterea omului, talentul și energia lui nu s-au cheltuit mai darnic, mai uman, mai activ.

Tradiționala sărbătoare a solidarității internaționale a celor ce muncesc, ziua frăției muncitorilor de pretutindeni găsește poporul român în plin avânt al luptei pentru împlinirea mărețului program de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate, elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R. Carele alegorice, panourile, graficele purtate cu mîndrie la manifestația de 1 Mai vor aduce cu ele noi mărturii emoționante ale muncii entuziaste și creatoare a constructorilor socialismului din țara noastră. Și este firesc acest lucru, pentru că în România exploatarea a fost desființată și munca a căpătat investitura celei mai importante activități umane, a devenit baza democrației și umanismului nostru socialist. Ea definește caracterul întregii orinduri sociale românești contemporane, însăși structura patriei noastre, în care poporul stăpînește mijloacele de producție, toate bogățiile naționale și tot el este deținătorul unic și suveran al puterii politice. În unitate, indestructibilă, clasa muncitoare, forța socială conducătoare în societate, țărînimea, intelectualitatea dispun astfel de potențialul tehnico-economic al țării, cit și de instrumentul pentru administrarea acesteia — statul — ceea ce le îngăduie să hotărască liber asupra direcțiilor de urmat pentru atingerea țelurilor pe care și le propun.

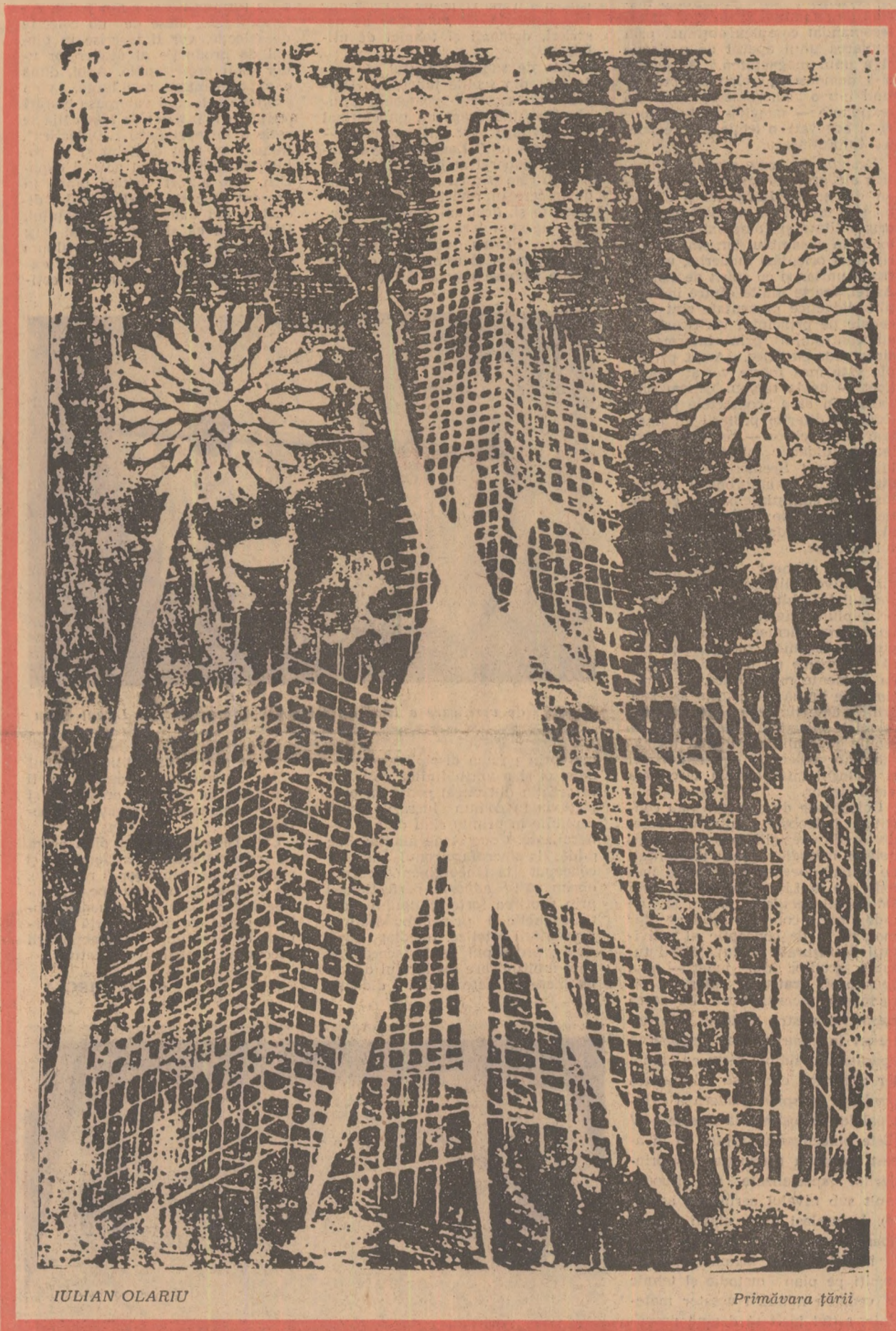
Tabloul societății românești contemporane poartă puternic amprenta victoriilor reputeate de popor, sub conducerea partidului, pe toate planurile existenței sociale: el demonstrează justetea politicii partidului nostru, caracterul ei științific, adine ancorat în realitățile României contemporane. Harnicul nostru popor s-a dăruit și se dăruiește cu toată ființa, cu toate forțele și capacitățile sale împlinirii idealurilor socialismului și comunismului.

Aparținind oamenilor muncii, statul nostru socialist conferă fiecărui cetățean calitatea de făuritor, de ziditor al unei patrii în care criteriul fundamental de conduită, de morală, de patriotism și internaționalism îl constituie munca de edificare a noii orinduri sociale. Într-adevăr, patria noastră socialistă este fructul viu, fructul de aur al muncii eliberate, al muncii conștiente, pline de abnegație a tuturor oamenilor, indiferent de naționalitate. Partidul comunistilor din România a spus deschis poporului că numai prin muncă își va făuri și stăpîni viitorul. Din toate documentele partidului se desprinde elogiul muncii și o seamă de distincții — medalii, ordine, titluri — dintre cele mai de seamă ale statului nostru au fost instituite cu menirea de a răsplăti munca. Socialismul a creat condiții pentru deplina înflorire a celor mai de seamă virtuți ale poporului nostru: hărnicia, talentul, pasiunea pentru nou, vîbrația pentru modern, setea de creație și, în ultimă instanță, dorința de a se dăruia patriei. Adică tocmai ceea ce partidul comunist a transformat în aur. Pentru că, înrădăcinînd această concepție despre muncă, partidul nostru a făcut din ideea patriotismului cea mai activă și mai dinamică forță a societății românești. Iată cota de la care poporul este obișnuit să-și privească munca. Și nu e de mirare că, privită de la această înălțime pe care a fost situată patria, munca se identifică cu creația. Arhitectura noilor peisaje, geometria, forța, relațiile și valorile aglomerărilor industriale sînt opera poporului, sînt concepute, făurite, stăpînite, animate și conduse de el.

Concepțută și privită în acest fel, identificată cu creația, munca devine trăsătura cea mai de seamă a personalității omului. Concepția nouă despre muncă, acest cult al vieții noastre, este hotărîtoare în afirmarea personalității. Criteriul principal cu care este apreciat omul, criteriul după care i se conferă personalitatea este acela al muncii. De aceea e adevărul că în țara noastră, de aceea sînt atîtea îndrăzneli și căutări puse încă o dată, cu atîta pregnanță, în evidență de recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a altor conducători de partid și de stat în unele județe ale țării. Această concepție despre muncă definește gradul de evoluție morală și gradul de conștiință la care a ajuns poporul român, demonstrează puterea și trîncia regimului și statului nostru.

În România socialistă munca este o îndatorire de onoare. Dar pentru a se putea manifesta, pentru a dăinui ca o certitudine a vieții fiecăruia, ea a mijloc de realizare a personalității fiecăruia, statul asigură prin Constituția fiecărui cetățean dreptul la muncă. Cuvintele articolului din legea fundamentală a țării apar ca niște stîndarde înfipte energic de-a lungul și de-a latul țării, pe nenumăratele uzine, fabrici, combinate, în virful nenumăratelor schele, clădiri și construcții scolare în modificările de esență ce intervin în satul românesc contemporan, care dau întregii țări un aspect de șantier dinamic și în care orice cetățean cîștigă, dornic de muncă, poate să-și găsească un loc de activitate pe măsura aptitudinilor și pregătirii sale, poate să-și dezvolte aptitudinile și pregătirea, fiind încurajat, sprijinit material și moral, pentru a se desăvîrși.

Este credința și certitudinea cu care oamenii muncii din România și, alături de ei, slujitorii școlii, întîmpină Ziua solidarității internaționale a celor ce făuresc bunurile materiale și spirituale. Și, pătrunși de această credință și cu această certitudine statornică, mîndri de înalta apreciere pe care partidul și poporul o acordă muncii lor de formare și modelare a chipului noilor generații, însufleții de îndemnul la activitate creatoare, îndrăznești, membrii corpului profesional românesc sînt hotărîți să ridice la un nivel superior complexul proces de instruire și educare, de pregătire multilaterală a tineretului patriei, să dezvolte în rîndurile acestuia respectul pentru muncă, pentru oamenii muncii de pretutindeni, dragostea pentru întregul popor, pentru patrie, pentru Partidul Comunist Român — forța diriguitoare a întregii noastre societăți spre înaltele trepte ale civilizației comuniste.

IULIAN OLARIU

Primăvara țării

COORDONATE ALE RESPONSABILITĂȚII MORALE ÎN EDUCAȚIE

Abordarea unor aspecte ale interacțiunii dintre educație și responsabilitatea morală pornește de la ipoteza existenței în școală a unei viziuni dinamice și active despre educație, de la luarea în seamă a faptului că tocmai în perioada de școlarizare, inclusiv adolescența, se pun bazele, se creează premisele unei atitudini responsabile.

Apariția, formarea și dezvoltarea unor atitudini ce țin de aspectele incipiente ale responsabilității nu ar fi posibile fără participarea elevului la o activitate concretă, în funcție de înclinațiile și aptitudinile lui, fără să se acorde un anumit grad de independență de libertate în acțiune. Fundamentul responsabilității în sensul de răspundere individuală sau colectivă pentru consecințele actelor săvîrșite este libertatea ca necesitate înțeleasă, ca posibilitate de a opta între diverse variante. Responsabilitatea în acest sens implică reflecție, discernămint, existența unei table de valori la care se aderă. Or, toate acestea lipsesc la început, conturîndu-se abia mai târziu. În primii ani de viață și de școală relația este univocă — de la stimul (părinții, învățătorii) la receptor (copilul); copilul se conformează regulilor și cerințelor pentru că așa i se „dictează” din afară. Abia mai târziu, odată cu apariția

motivației, ceea ce era exterior și impus se interiorizează, devenind din ce în ce mai mult libertate, înțelegere a necesității în sensul că alături și paralel cu ordnul apare convingerea, raportul comportament-conștiință adăugîndu-i-se conexiunea inversă ce pornește de la conștiința la comportament.

Virtuțile sociale nu pot fi realizate decît prin practica activității, prin exercițiul unor acțiuni în spirit colectiv, solidar, prin sensibilizarea elevilor față de interesele majore ale colectivității. Responsabilitatea ca fapt social a presupus întotdeauna un grad de solidarizare mai mare sau mai mic al membrilor comunității, dar astăzi, în societatea noastră, important este ca școala să contribuie la formarea conștiinței solidarității. Desigur, solidaritatea în acțiune nu trebuie să anihileze independența, după cum libertatea nu poate fi concepută decît cu deplina responsabilitate a tuturor inițiativelor libere.

Viața într-un mediu social activ, în care pretutindeni se muncește, existența unor recompense materiale acordabile pentru merite deosebite duc, printr-o justă educație, la nevoia de acțiune (fie și numai imitativ, cum se întîmplă în jocul celor mici), de coparticipare la acest mediu, nevoie prin care

străbate conștient sau inconștient un anumit simț de solidaritate. Rolul esențial al școlii, al educației este de a crea această nevoie de acțiune care, pe planul responsabilității, se convertește în nevoia de responsabilitate. La rîndul său, nevoia de responsabilitate trebuie distinsă de corelatul său, luarea de responsabilitate. Rod al educației prin muncă, nevoia de responsabilitate se manifestă la nivelul conștiinței, este condiționată de maturizarea psihică, intelectuală a elevului, dar și de nevoia de afirmare. Aceasta se traduce practic prin măsuri și atitudini care duc, la nivelul posibilităților respective, la luarea de responsabilități efective, la ceea ce se numește exercițiul de responsabilitate. Spre deosebire de nevoia de responsabilitate, care se situează pe planul conștiinței, mijloacele de a pune în viață luarea de responsabilități de către elevi în domeniul practic.

Părinții, profesorii, trebuie să creeze condițiile care să dea elevilor prilejul de a-și asuma responsabilități. Responsabilitatea este în acest caz conștiința faptului că ai de făcut ceva, de jucat un anumit rol, extins la locul unde te găsești, la colectivul în care trăiești sau muncești; exercițiul responsabilității dă astfel naștere pe plan

afectiv sentimentului responsabilității, care devine un centru de echilibru, din sens și încredere tinerei existențe umane.

Gradul formării tineretului școlar în spiritul atitudinilor responsabile față de viitorul său, față de muncă, față de anumite valori sociale, față de colectivul în care muncește va fi urmărit în continuare în câteva din aspectele sale contradictorii, așa cum reiese din datele unei anchete efectuată în rîndurile a 956 tineri, din care 277 elevi între 16-18 ani aparținînd tuturor tipurilor de școli). Menționăm că observațiile ulterioare despre responsabilitatea elevilor, în comparație cu alte categorii de tineri (studenți, muncitori, cadre de specialitate, funcționari) privesc etapa ultimă a adolescenței și începutul tineretului, cînd se conturează mai clar profilul moral al personalității în formare, cînd responsabilitatea, punîndu-se în termenii mai concreți, devine un corolar al comportamentului moral de ansamblu.

Definițiile pentru caracterizarea responsabilității sociale și trecerea de la adolescență la tinerete este acțiunea pozitivă orientată spre sarcinile majore prezente și de perspectivă ale epocii noastre, spre idealul ei social, este coincidența interesului personal cu cel

general, sau chiar renunțarea momentană la interesul personal. Responsabilitatea devine o componentă a moralității prin tensiunea, prin conflictul pe care le dezvoltă în tînră, prin depășirea de sine la care acestea îl împing.

Ancheta a sondat măsura responsabilității tinerilor luînd în considerație numai opinia lor în diverse împrejurări. De pildă, li s-a oferit o paletă de modele de viață (o muncă interesantă care să acopereze, cîștiguri mari de bani, suficient timp liber pentru activități extraprofesionale, o familie unită, etc), cerîndu-li-se să arate la care din acestea se simțeau mai atrași. Majoritatea tinerilor anchetați s-au optat la „munca interesantă, care să acopereze”, întrucît în cadrul ei acțiunea (munca interesantă) se îmbină cu pasiunea, cu dăruirea cel mai adesea de interesată. Opțiunea lor a exprimat astfel nevoia de angajare de responsabilitate a tineretului (Subliniem că în categoriile de tineri care s-au optat la acest model de viață elevii se disting, ocupînd locul întîi cu 70%).

Aprecierea și comportamentul moral presupun o continuă rapor-

ELENA COBIANU
cercetătoare Institutul de filozofie
al Academiei

(Continuare în pag. 3-a)

MUNCA un titlu de noblețe pentru tînăra generație a țării

IOSIF WALTER
secretar al C.C. al U.T.C.

Preocupările îndreptate spre educarea prin muncă și pentru muncă a tineretului capătă noi dimensiuni, valențe deosebite în contextul activității pe care o desfășoară întregul nostru popor pentru realizarea obiectivului social-politic fundamental pus de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. Și-au dovedit deosebită valoarea — prin efectele lor economice concrete, ca și prin rezonanța lor educativă — acțiunile voluntar-patriotice, care au în rîndul generațiilor tinere îndelungate tradiții și un foarte puternic ecou.

Anul acesta se împlinesc 22 de ani de cînd tineretului patriei i-au fost încredințate onoarea și răspunderea de a inaugura primele șantiere naționale, de a semna — prin loviturile de ciocan și tirnăcop — actul de naștere al primelor obiective ale construcției noastre socialiste. În primăvara anului 1948, primăvară a tineretului și entuziasmului constructor, zeci de mii de tineri, băieți și fete, muncitori, țărani, elevi și studenți s-au înconșinat în brigăzi, la chemarea partidului, cucerindu-și dreptul de a purta salopeta albastră, de a se mîndri cu insigna de brigadier. Șantierele Bumbestul-Livezeni, Agnita-Boitorca, Ozana-Cracău, Bicz, Lunca Prutului au devenit puncte cardinale pentru entuziasmul fierbinte al unei generații. Tineretul nostru și-a dat atunci din plin măsura bărbăției, stăvilind rîurile, înfruntînd suișul stîncilor, lezînd prăpăstiile prin punți impresionante, construind cetăți industriale, semnînd numeroase pagini de abnegație și eroism în marea carte a României socialiste.

Astăzi, după mai bine de două decenii de la înființarea primelor brigăzi ale muncii voluntar-patriotice, a celor dintii șantiere naționale ale tineretului, noi generații de tineri au preluat ștafeta construcției, răspunzînd chemării de a se afirma pe șantiere, ducînd mai departe glorioasa tradiție a primelor detașamente de brigadieri. În anul care a trecut, un număr impresionant de tineri și tinere, printre care foarte mulți elevi, și-au adus contribuția la realizarea unor importante obiective economice și social-culturale, au muncit pe șantierele naționale și locale ale tineretului, în construcții, la lucrările de irigații și îmbunătățiri funciare, la înfrumusețarea orașelor și satelor etc.

Valoric, contribuția lor se materializează la aproape 1,1 miliarde lei. Zeci de mii de elevi, organizații în tabere de muncă patriotică cu durata de 2-3 săptămîni, au participat la efectuarea unor impor-

tante lucrări agricole, volumul total al lucrărilor executate de ei cîndrîndu-se la peste 70 de milioane de lei.

Anul 1970 — ultimul an al actualului cincinal, anul față de care vom raporta realizările următoarei perioade de 5 ani, va fi marcat de o activitate vie, creatoare, care va mobiliza întregul tineret la realizarea sarcinilor economice. Angajamentele formulate de organizațiile U.T.C. îi stimulează pe tineri la noi eforturi, îi fac să se integreze pe deplin în eforturile generale ale oamenilor muncii. Ei vor lucra cu însuflețire pe cele 12 șantiere de irigații și construcții de drumuri și pe cele 1.800 de șantiere locale pentru construirea unor grupuri sociale, școli, cinematografe, cămine culturale etc., în valoare de aproape un miliard de lei. Se desfășoară de asemenea, pe baza unui program amplu, acțiuni voluntar-patriotice pentru împădurirea și întreținerea unor importante suprafețe de teren, pentru irigarea a mii și mii de hectare, pentru gospodărirea și înfrumusețarea orașelor și satelor.

În timpul vacanței de vară vor lua ființă șantiere naționale ale tineretului pentru construcția de drumuri. Asemenea șantiere vor fi cele de la Brezot-Voineaș, Toplița — Miercurea Ciuc, Cîmpulung — Bran și altele, unde vor lucra numeroși elevi. Și, mai cu seamă, tineretul nostru studios, este mîndru că va lucra alături de constructorii pe cele mai mari șantiere naționale — la sistemele hidroenergetice Lotru și Porțile de Fier, la Centrala termică de la Rogojelu, în județul Gorj, pretutim și pe șantierele naționale din domeniul irigațiilor. Și în acest an, sute de mii de elevi uteciți vor efectua în timpul vacanței, în campaniile agricole de vară și de toamnă, importante lucrări agricole.

În perioada imediat următoare organizațiile U.T.C. din școli, cu sprijinul directorilor, al diriginților, al tuturor cadrelor didactice vor trece la organizarea brigăzilor și echipelor de elevi, la repararea lor pe obiective concrete, la egalizarea activității acestora pe tot timpul vacanței.

Preluînd ștafeta înaintașilor și făcîndu-și din aceasta un titlu de noblețe, tînăra generație este hotărîtă s-o poarte cu demnitate și să ducă mai departe cuceririle dobîndite, să se arate vrednică de încrederea și grija ce i se acordă, să-și dăruiască tot elanul și energia împlinirii politicii consecvente, profund științifice a Partidului Comunist Român, idealului scump al poporului nostru — înflorirea și dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

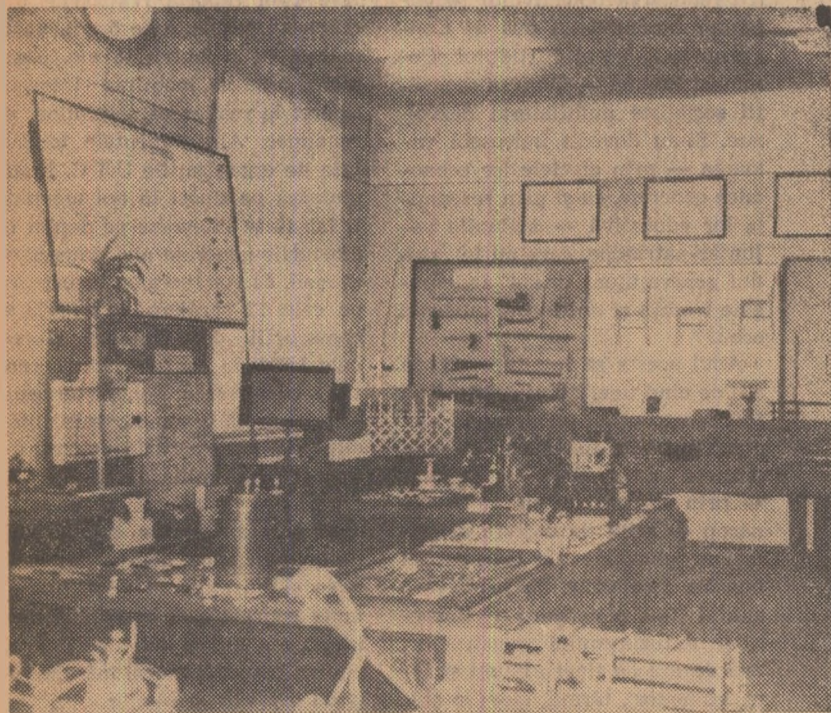
VALOROASĂ AFIRMARE A GÎNDIRII NOVATOARE

Valorificarea deplină a tuturor ideilor și energiilor novatoare este un factor fundamental al progresului. În școlile noastre se accentuează mereu tendințele novatoare, tot mai mulți dintre membrii corpului profesoral nu numai că folosesc consecvent tehnica didactică modernă, ci au devenit ei înșiși creatori în acest domeniu. Dovadă concludentă sînt expozițiile de material didactic organizate în ul-

mul an în numeroase centre ale țării — la Constanța și la Oradea, la Alba Iulia și la Focșani — care au relevat talentul creator al oamenilor școlii.

Expoziția de material didactic deschisă recent la Miercurea Ciuc este o nouă confirmare a acestui fapt. Ea nu constituie doar simpla însumare a unor strădanii și realizări individuale, ci este rezultatul unei ample acțiuni organizate de inspectoratul șco-

lar județean Harghita care, în urmă cu un an, a inițiat un concurs de autodotare adresat tuturor școlilor de județ. Considerată ca un prim bilanț al acțiunii lansate anul trecut, expoziția de material didactic din Miercurea Ciuc este totodată un puternic stimul pentru noi și mai ample înfăptuiri de creație didactică, de modernizare a muncii școlilor.

Una din sălile expoziției de material didactic din Miercurea Ciuc

Am avut prilejul — și nu am fost singurul beneficiar al acestuia — să particip la o „excursie” pe scoarța cerebrală. Ea ne-a fost prilejuită de aparatul electronic inventat de prof. I. Zsook, de la tricențenarul Liceu din Miercurea Ciuc. Aparatul a căruia funcționare a prezentat-o în cadrul recentei expoziții de material didactic, reușește să reproducă, prin multiple și complicate sale contacte electrice, ceea ce se întâmplă în imediata sistemului nervos central. Informațiile ajung, ca vibrații electrice, în câmpurile senzoriale și motrice din scoarță. Aprinderea mai slabă sau mai intensă a luminilor semnalează apariția excitațiilor, zonele de umbră — inhibițiile. Circuite rapide de lumină verzi și roșii conturează câmpurile senzoriale și motrice, alte semnale luminoase pun în evidență reflexele ereditare și reflexele învățate. Astfel aproape întreaga activitate a creierului este prezentată într-o formă intuitivă, care stimulează procesele de gândire, creșterea și dezvoltarea pentru analiza profundă a unor multiple procese psihice.

Adevărată „revistă” a creațiilor didactice originale, expoziția de la Miercurea Ciuc prezintă multe alte utilaje deosebite de valoare. Există, de pildă, în sala cu materiale didactice pentru științele naturii, un model intuitiv de sincrofotografie care, pe un traseu circular ce ce trece pe sub arcul unor electromagneți, figurează, cu ajutorul unor bile, accelerarea particulelor elementare. Acest model conceput în cadrul colectivului catedrei de fizică a Liceului economic din Odorheiu Secuiesc. Își dispută premiul de inventivitate cu un interesant aparat de verificare a legii lui Bernoulli privind presiunea hidrostatică, realizat de elevii catedrei de fizică de la Liceul Gheorgheni.

Vizitatorii expoziției se opresc cu interes deosebit și în fața modelului electric al amplasării pe orbite a particulelor particule atomice, executat de un colectiv al Școlii profesionale din Gheorgheni. Deplasarea unei săgeți indicatoare pe cadranul aparatului face ca pe ecran să se aprindă instantaneu becurile ce figurează schemele mo-

del ale atomilor de hidrogen, heliu, litiu, beriliu etc.

Demne de tot interesul sînt realizările profesorului A. Peter de la Liceul „Dr. Petru Groza” din Gheorgheni, care prezintă o mașină de examinat și un agregat telecomandat complex obținut prin cuplarea unui aparat de proiectie și a unui magnetofon. Agregatul și-a demonstrat virtuțile prezentînd într-o sincronizare perfectă (expunere — imagine — fond muzical adecvat) o lecție despre poezia lui Eminescu.

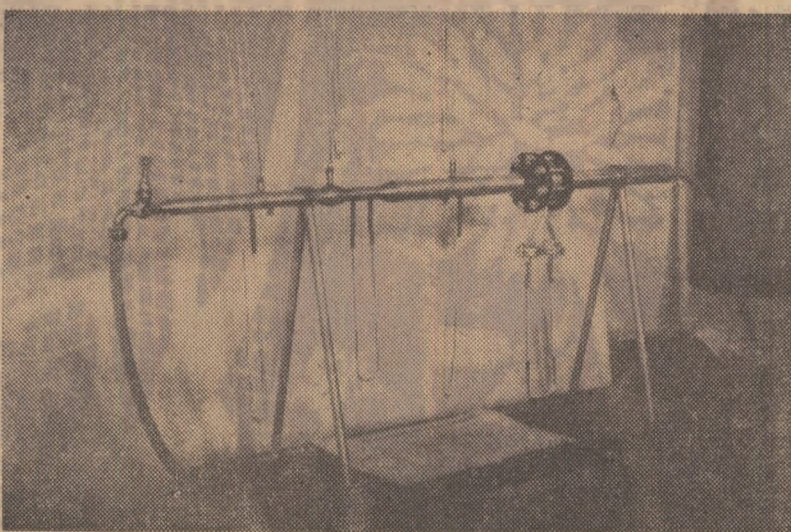
Desigur, nu toate creațiile didactice ale profesorilor și învățătorilor din școlile Harghitei și Ciucului sînt creații cu un înalt grad de originalitate și complexitate. Dar toate, în ansamblul lor, sînt mărturie a unei orientări moderne, valorificate unitar și cu spirit de echipă. Astfel, foarte multe dintre instalațiile didactice prezentate sînt concepute pe principiul verificării și autocontrolului prin intermediul circuitelor electrice. Acest principiu este însă foarte variat valorificat — de la tabloul pentru preșcolari în care contactele pun în legătură diferite profesii cu uneltele lor specifice — realizat de colectivul didactic al grădiniței de la Cristuru Secuiesc — pînă la dispozitivul de autocontrol pentru însușirea cunoștințelor de gramatică elaborat de cabinetul metodic al Liceului pedagogic din Odorheiu Secuiesc.

Un alt element comun multor dispozitive realizate în școlile din județul Harghita este o aplicare a principiului riglei de calcul. Prin deplasarea șarnierelor, aceste dispozitive ingenios concepute permit să se verifice nu numai operațiile cu elemente matematice, ci și noțiunile de limbă, de istorie și geografie. Este lămurit că stimularea creației didactice a determinat în școlile județului nu numai formarea unor colective de creatori, ci și dialogul între aceștia, circulația vie a ideilor.

Colectivele de creatori s-au constituit îndeosebi la nivelul catedrelor de specialitate sau al cabinetelor metodice. Lărgi posibilități de viitor dovedește cabinetul metodic de la Liceul pedagogic din Odorheiu Secuiesc. „Vrem să ne îndepărtăm de concepția de for metodice și de concepția al activității desfășurate de învățătorii tuturor școlilor din județ — ne-a spus prof. Ecaterina Mageru, directoroa acestui liceu. De aceea cabinetul nostru metodic este antrenat în crearea unor dispozitive, aparate sau simple piese cu caracter didactic care să înlesnească predarea în spirit modern a principalelor cunoștințe la clasele I-IV (Este binecunoscut faptul că în acest domeniu producția întreprinderilor specializate se situează mult sub nivelul cerințelor actuale). În același timp, elevii clasei noastre terminale, care vor intra în învățămînt în toamnă, sînt instruiți pe plan metodic și tehnic în vederea mînuirii acestor materiale, astfel încît să devină propagatorii noilor tehnici în școlile unde vor lucra. Paralel, un alt colectiv lucrează la o clasificare sistematică, după concepții moderne, a materialului didactic destinat

grădinițelor și claselor I-IV. Clasificarea va cuprinde un barem de materiale didactice pentru dezvoltarea gândirii logice, jocuri dinamice, materiale pentru dezvoltarea capacității elevilor de activitate independentă etc., însoțite de descrieri, domenii și tehnici de utilizare.”

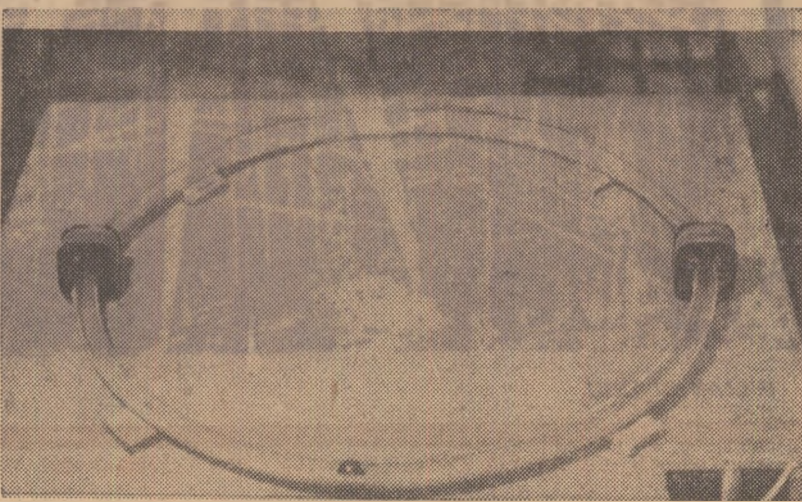
Este de subliniat faptul că profesorii din școlile județului Harghita nu socotesc nicidecum actuala expoziție drept un punct final al activității lor. „Dimpotrivă — ne-a spus prof. Ladislau Ilies, inspector general al județului — expoziția este pentru noi un moment de trecere în revistă a forțelor existente și, deci, un punct de pornire, de stimulare a energiilor potențiale. Pentru viitorul apropiat ne propunem să reunim pe creatorii de diverse specialități (nu nu-

Aparat de verificare a legii lui Bernoulli, construit la Liceul din Gheorgheni.

mai prin prisma disciplinelor predate, ci și a aptitudinilor dovedite în creația didactică) pentru a perfecționa în comun lucrările susceptibile în primul rînd de a fi generalizate. Concret ne gândim, de pildă, la sincrofotografie didactică concepută la Gheorgheni, a căria dorim să-i aducem perfecționări prin sporirea forței cîmpului electromagnetic și prin îmbunătățirea prezentării estetice. Imediat după aceea, prototipul va fi încredințat spre multiplicare atelierului de întreținere a materialului didactic

Al H. MIRCEA

Modelul sincrofototronului didactic realizat de profesorii de fizică de la Liceul economic din Odorheiu Secuiesc

TEHNIC-CLUBUL — PUTERNIC CENTRU DE ATRACȚIE A ELEVILOR

Pentru cine nu știe încă și „Tehnic-clubul” — această uzină proiectată la scară redusă, dar uzină în cel mai adevărat sens al cuvîntului — se află în sectorul V al Capitalei, în frumoasa clădire a Casei de cultură a tineretului. Actul său de naștere a fost semnat în 1965, din dorința unanimă a zeci și sute de adolescenți și tineri. De atunci, Tehnic-clubul a devenit un adevărat centru de atracție pentru elevii din școlile Capitalei, locul unde găsesc adesea răspuns la întrebările, ivite în alegerea profesiei, în căutarea celui mai potrivit drum către producție, către viață.

Am vizitat de curînd Tehnic-clubul, într-o zi cînd afluența elevilor era foarte mare (ni s-a spus, de altfel, că întodeauna e așa). Directorul clubului, tovarășul Alexandru Botea, ne-a informat că mai bine de jumătate din membrii acestuia sînt școlari. Singurul criteriu după care au fost admisi a fost cel al interesului și dragostei pentru muncă, al pasiunii pentru creație și inovație, pentru cercetare. Și dacă apreciem în această lumină numărul impresionant de elevi care frecventează Tehnic-clubul, situația nu poate decît să ne bucure și să ne convingă încă o dată de faptul că acțiunile interesante, atractive, care răspund preocupărilor elevilor, sînt prin ele însele mobilizatoare.

E de la sine înțeles că ponderea preocupărilor o constituie la club activitatea pe profil tehnico-științific și aplicativ. Mai clar spus, activitatea practică propriuzisă, inițierea în diferite profesii, însușirea deprinderilor de mînuire a aparatelor, a utilajelor, efectuarea operațiilor tehnice. În

acest scop au fost create și activează, pînă în prezenta cercuri de electronică, de radio și televiziune, de chimie, de aer și navo-modele, de arte și meserii etc. Nu ne propunem să facem un bilanț al activității acestor cercuri. Putem spune însă că în fiecare an Tehnic-clubul deschide cîte o expoziție cu cele mai reprezentative lucrări realizate în cadrul lor și că întodeauna exponatele stîrnesc admirația sutelor de vizitatori.

În afară de activitatea practică, Tehnic-clubul desfășoară și o susținută muncă de propagandă tehnico-științifică, de orientare profesională a elevilor. Aceasta se realizează printr-o serie de acțiuni de mare atractivitate cum sînt, bunăoară, cursurile organizate în colaborare cu Universitatea populară — București, manifestările inițiate de cenaclul de literatură științifico-fantastică etc. Deosebit de mult contribuie la orientarea elevilor prezența regulată în rândurile lor a unor personalități ale științei și tehnicii românești cum sînt Grigore Moisil, Edmond Nicolau, Florin Ciorăscu și alții. La Tehnic-club vin deseori, pentru a împărtăși tineretului talente profesiei lor și inovatori, specialiști în diverse ramuri ale producției, ingineri, maeștri, muncitori.

Am dori să încheiem această succintă prezentare a Tehnic-clubului cu un îndemn care este de fapt, eoul dorințelor sutelor și miilor de elevi din Capitală și din țară în fiecare casă de cultură a tineretului, fiecare instituție destinată educației tineretului să-și înscrie între activitățile sale un club al tehnicii.

M. VERDEȘ

Sesiuni de comunicări

La Caransebeș s-a desfășurat o interesantă sesiune de comunicări organizată de subunitățile locale ale societății de științe filologice și de științe istorice. Sesiunea a avut ca temă „Oameni și fapte de cultură bănețeană”. Au fost prezentate comunicările „Dicționarul valahico-latinum”, „Tradițiile învățămîntului pedagogic din Caransebeș”, „Din istoricul periodicelor caransebeneșene”, „Din activitatea asociațiilor învățătorilor din județul Caraș-Severin” etc.

Colectivul Școlii generale nr. 3 din Dej și-a propus să organizeze în fiecare primăvară o sesiune de comunicări, pentru a stimula și a valorifica munca de cercetare a cadrelor didactice.

La prima sesiune de acest fel, desfășurată recent, au stîrnit interes îndeosebi comunicările „Mașinile de calcul și utilizarea lor în învățămînt” (prof. B. Vaidă), „Cultivarea limbii” (prof. Vasile Batiu), „Idea unității naționale la români” (prof. Valeria Leaca), „Activitatea pionieră în lumina ultimelor cercetări din domeniul psihologiei” (prof. Maria Moldovan) etc.

Pentru sesiunea care va avea loc în anul viitor au fost selecționate 20 de teme.

Inițiativa colectivului Școlii generale nr. 3 din Dej, care se bucură de sprijinul deplin al Comitetului municipal de partid, a trezit interes și în celelalte școli din oraș.

Prof. ONORIU STOICA

Descoperirile unor tineri arheologi

La Școala generală din Mărăcineni-Perișor, județul Dolj, a început să funcționeze în acest an școliar un cerc al micilor arheologi, condus de profesorul Constantin Voicu.

După o perioadă de inițiere în arheologie, membrii cercului au trecut la activitatea pe teren. Ei au descoperit cu acest prilej, în punctul „Dealul Siliștii”, un bogat material ceramic, întreg ori

fragmentar, pe care l-au adunat cu deosebită grijă. Deplasîndu-se la fața locului, specialiștii Muzeului orașenesc din Băilești au depistat o așezare de tip Cotofeni — din perioada de tranziție de la epoca neolitică la epoca bronzului — foarte întinsă și fortificată.

sec oven te

Cercul olimpic

„Era la 25 august 1960. La Roma, pe murele stadion olimpic Contomila, se aprindea, într-un fast deosebit, flacăra olimpică ce anunța lumii întreaga celebrare a celei de a XVII-a ediții a jocurilor olimpice moderne. În legătură cu acest eveniment, în sala de festivități a liceului „N. Bălcescu” din Capitală a avut loc o solemnitate dedicată jocurilor. Solemnitatea inaugura sirul unor acțiuni menite să facă cunoscute elevilor frumusețea jocurilor olimpice și însemnătatea lor educativă. Dar ea a marcat, în același timp, nașterea cercului olimpic al școlii, primul cerc de acest fel în țara noastră și, se pare, unic în lume. De atunci, în aceeași sală

au avut loc solemnități cu ocazia edițiilor următoare ale jocurilor — Tokio 1964 și Mexic 1968. Cercul a organizat expoziții sportive cu teme olimpice, expuneri, simpozioane și concursuri, competiții sportive, întâlniri cu participanții la diferite ediții ale jocurilor olimpice, precum și gale de filme olimpice. Extinzîndu-se aria preocupărilor, cercul a amenajat, cu prilejul expoziției universale de la Montreal, o mini-expoziție care, după mărturia primarului orașului Montreal, Jean Drapeau, a fost unică în lume. Bineînțeles, se prezintă și o mini-expoziție la Osaka 1970. Menționăm, apoi, expozițiile consacrate Galeriei de artă de la Dresda, sculpturii franceze Auguste Rodin, muzeului Louvre etc.

În prezent, cu prilejul Anului internațional al educației, cercul pregătește un simpozion pe această temă. Programul legat de Anul internațional al educației este însă mult mai larg. El va cuprinde o expoziție intitulată „Cartea de educație”, precum și un concurs de compoziție cu teme de educație. Cele mai bune dintre lucrările prezentate

la acest concurs vor fi traduse în două limbi și trimise la UNESCO.

Prof. CONSTANTIN TUDOȘE

Muzeu etnografic școlar

Stimulați de profesorii de istorie și de comandanții de detașamente, pionierii și elevii din comuna Feldru, județul Bistrița-Năsăud, au organizat la căminul cultural un frumos și bogat muzeu etnografic. Muzeul posedă peste 800 de obiecte, unele din ele din secolul al XIII-lea, care vorbesc despre viața și îndelungatele locuitorilor de pe aceste meleaguri. În muzeu au fost amenajate, de asemenea, panouri dedicate vieții și activității unor oameni care au desfășurat o activitate bogată în comună. Printre aceștia se numără un dascăl de la curtea lui Vasile Lupu, figură luminoasă din acele

vremuri, învățătorul Vasile Nascu, care a contribuit prin activitatea sa neobosită la instruirea a zeci de generații de copii din comuna Feldru și alții.

Telecinema pentru elevi filmul „Pădurea de stejar”

Emisiunea de telecinema pentru elevi va prezenta în ziua de 8 mai a.c. filmul „Pădurea de stejar”, care ilustrează interrelațiile ce se stabilesc între viețuitoarele în natură, oferind un material valoros pentru concretizarea cunoștințelor despre biocenoză predate în clasa a IX-a a școlii generale și în anul IV al liceului. După ce trece în revistă cîteva biocenoză caracteristice — marină de lac, de stepă — filmul se oprește la o pădure de stejar din regiunea de dealuri de la

Babadag, prezentînd stratificarea biocenozelor de pădure: stratul arborilor (stejar, tei, frasin, carpen etc.), cu o faună arboreică ce cuprinde insecte, păsări și mamifere; stratul arbuștilor (corn, alun și lemn-cîinesc), cu numeroși reprezentanți ai insectelor; stratul ierbos (graminee perene, plante ce înflorește timpuriu), cu melci, insecte, batracieni; planșul pădurii (alge, mușchi, licheni și frunze moarte), cu numeroși artropode și moluște și, în sfîrșit, ultimul strat — solul pădurii — cu rădăcinile plantelor, co-puri vegetale și animale ce se descompun sub acțiunea bacteriilor și ciupercilor. În continuare se evidențiază relațiile multiple ce se stabilesc între diferitele specii componente ale biocenozelor: comensalism, simbioză, semiparasitism etc. Filmul evidențiază relațiile trofice și lanțurile trofice care se formează pe baza acestor relații și arată mecanismele de autoreglare în biocenoză. Profesorii de biologie pot valorifica cu succes acest film în cadrul recapitulării finale la tema „Nivelele de organizare ale lumii vii”.

Prof. E. CSENGERI

REPERE PENTRU ORIENTAREA ELEVILOR

Cadre pentru o industrie în plin avînt — industria petrolieră

Industria petrolieră a dus faima țării noastre peste mări și țări. Această faimă, făurită în anii construcției socialiste, se datorează uriașului avînt luat de această importantă ramură a economiei naționale, ca și priceperii și capacității petroliștilor români, renumiți în întreaga lume pentru înaltul lor nivel de pregătire profesională.

Schimbul de mine al petroliștilor noștri — format din cadre de naștere pentru extracția și prelucrarea petrolului — se pregătește în licee de specialitate și în școli profesionale cu profil adecvat.

Tinerii care urmează cursurile liceelor industriale de petrol se pot pregăti în diferite specialități. Cel care vor studia exploatarea zăcămintelor de țif și gaze vor deveni cadre de nivel mediu care își vor desfășura activitatea în domeniul forajului de mare adîncime, contribuind la aplicarea și extinderea pe scară largă în producție a tehnicii și tehnologiilor celei mai înalțate, la creșterea producției de țif, țifului secției utilaje pentru foraj și extracție se vor ocupa după absol-

vire, de exploatarea, întreținerea și repararea mașinilor și instalațiilor folosite în forajul sondelor, în extracția și transportul țifului și gazelor naturale. Secția utilaje de rafinării pregătește cadrele necesare pentru exploatarea, întreținerea și repararea mașinilor și instalațiilor folosite în prelucrarea și chimizarea țifului și a gazelor, iar secția prelucrarea țifului cadre tehnice medii necesare valorificării acestor importante bogății a țării prin instalații complexe și moderne cu un înalt grad de tehnicitate. Liceele industriale de petrol funcționează la: Ploiești, b-dul Petroliului nr. 59, tel. 1.35.71, cu specialitățile: prelucrarea țifului; utilaje de rafinării. Cîmpina, str. Griviței,

nr. 91, tel. 23.65, cu specialitățile: exploatarea zăcămintelor de țif și gaze; utilaj pentru foraj și extracție. Absolvenții clasei a VIII-a care doresc să lucreze în industria petrolieră se pot califica și prin școlile profesionale care îi pregătesc pentru meseriile de sonder foraj-extracție, operatori la extracția, transportul și tratarea țifului și gazelor, operatori la chimizarea produselor de rafinării, lucrători mecanici foraj-extracție, operatori la prelucrarea țifului etc. Școlii profesionale cu acest profil funcționează în orașele Pitești, Moinesti, Gh. Gheorghiu-Dej, Tîrșoviste, Moreni, Ploiești, Cîmpina, Medias și Teleajen.

SOLUȚII LA SOLICITĂRILE VIITORULUI

Criteriul determinant în aprecierea proiectului unei construcții este capacitatea ei de a rezista tuturor solicitărilor previzibile. Cu atât mai mult însemnătate dobândește acest principiu când ne ocupăm de școală, a cărei „producție” va fi verificată în deceniile următoare, prin solicitări ce depășesc în multe domenii limitele prezente. O serie de specialiști pe care i-a consultat redacția noastră exprimă, în coloanele de față, câteva păreri personale în legătură cu unele soluții prin care școala ar putea să răspundă la aceste solicitări.

Conf. univ. **TIBERIU BOGDAN**: Există specialiști în formarea cadrelor care au creat o falsă dilemă: cum putem proiecta pentru ceva ce nu există încă și este foarte greu previzibil? — spun ei. Pregătirea specialiștilor în prelucrarea metalelor, dar miine strungurile vor fi înlocuite, poate, cu instalații pe bază de laser. Atunci, ce fel de pregătire să dăm specialiștilor? Aceasta nu este însă un mod de abordare care investighează fondul problemei. Ca psiholog cred că se impune să pornim de la acel etern uman care-l apropie pe elevul de astăzi de elevul de ieri și de cel de mâine și, în primul rând, de la **gîndirea umană**, ale cărei legi nu s-au schimbat de-a lungul istoriei. Dovadă: îl înțelegem foarte bine pe Aristotel. Consider că ceea ce ni se cere este să dezvoltăm capacitățile de raționare, în așa fel încât structura formală a acestora să poată recepta oricînd un conținut nou.

S-a constituit în disciplina noastră un capitol palpitant și relativ nou — psihologia învățării — considerat ca o adevărată punte de legătură între psihologia teoretică și practica educației. Bazată pe cercetările unei pleiade de savanți — de la Pavlov la Skinner — și continuată de numeroși psihologi contemporani, psihologia învățării reprezintă o secțiune de sine stătătoare a științei despre psihic, care, abstracte făcînd de instruirea programată, este valorificată foarte puțin în practica învățămîntului. Cred că o misiune esențială a școlii orientate spre viitor este aceea de a studia și aplica în modul cel mai larg teoria învățării, evident, în afara legilor învățării nu poate exista nici instruire și nici educație.

Perspective ample deschide și valorificarea în procesul de învățămînt a conceptului de **educabilitate**, care desemnează capacitatea specifică fiecărui individ de a înțelege, de a sesiza. În lumina acestui concept, fundamentat de o nouă teorie a profesorului H.J. Eysenck din Londra, individualizarea procesului de învățămînt ar trebui să înceapă prin a determina pentru fiecare elev, chiar de la intrarea în școală, un coeficient de educabilitate, așa cum se stabilește, de pildă, grupa sanguină. Luînd ca bază această determinare s-ar putea constitui colective educative cu caracter omogen, care să-și desfășoare activitatea în ritmul cel mai potrivit particularităților psihice ale elevilor ce le compun.

Prof. univ. dr. docent **ION BERCA**: Privită prin prisma funcțiilor

lor sale sociale, o școală orientată spre viitor trebuie să fie o centrală cu duble conexiuni, care să concentreze fire de legătură cu toate sursele de educație ale societății contemporane. Dialectica relațiilor școală-societate devine tot mai complexă nu numai ca raport între furnizorul și beneficiarul u-nui „produs” de inteligență și acțiune, ci și pentru că activitatea școlii nu poate fi concepută în presamblul purtătorilor sociali ai unor mesaje de civilizație și cultură. Mă refer la acțiunea formativ-educativă a întreprinderilor moderne din industrie și agricultură, la activitatea organizațiilor obștești, a instituțiilor de cultură, a mass-mediei etc.

Cred apoi că în cadrul unei școli concepute prospectiv didactică va trebui să fie orientată către formarea și dezvoltarea capacității fiecărui elev prin și pentru acțiuni colective. Am în vedere aici colective cu caracter precizat de echipă. Astfel de echipe ar urma să constituie, pe de o parte, profesorii care predau discipline științifice înrudite, psihopedagogii, metodologii, specialiștii în tehnica audiovizuală — iar pe de altă parte elevii înșiși.

Bineînțeles, optimizarea activității didactice desfășurate într-o școală-pilot presupune și modelarea activității de învățare în raport cu conținutul materialului transmis, programarea tot mai accentuată a tuturor compartimentelor procesului de învățămînt și, desigur, integrarea organică a unei tehnici și tehnologii didactice fiabile și de înalt randament.

Acad. **NICOLAE TEODORESCU**: Edificarea unei școli care să poată răspunde prezent! la întîlnirea cu viitorul cere, după părerea mea, să se treacă dincolo de simpla corelare a disciplinelor de învățămînt, la formarea unei concepții integratoare a științelor într-o structură de ansamblu. Matematizarea științelor, abordarea lor experimentală cu un aparat complex, în construcția căruia să fie aplicate principiile fizicii și ciberneticii, reprezintă asemenea factori de integrare a disciplinelor școlare. Altfel, dacă și în continuare ne vom mulțumi doar să vorbim de valoarea aplicativă a științelor fundamentale, vom da mai departe absolvenți ce nu vor fi în stare să aplice la problemele concrete de măsurători teorema lui Pitagora, învățată de cînd lumea în școală. Dacă vrem să formăm elevii pentru o viață activă în societatea de mâine trebuie să depășim stadiul simplor exemplificări și să prezentăm fiecare concept în acțiune. Văd pe deplin realizabilă, nu prin mări eforturi materiale, ci prin eforturi de gîndire creatoare, o școală în care elevii să abordeze probabilistic probleme de geografie și biologie, să aplice teoria grafelor în studii unor fenomene economice, algebra și instrumentele fizico-tehnice în studiul gramaticii etc. Procedînd consecvent în acest sens, punîndu-i pe elevi în situația să acționeze în limitele aplicațiilor fiecărei legi și fiecărui principiu pe întreaga arie a științei și tehnicii accesibile înțelegerii lor, ei vor vedea singuri știința în acțiune, nu

va mai fi necesar să li se spună în ce domeniu are aplicații cutare sau cutare lege.

Prof. univ. dr. docent **GH. CARIANU**, membru corespondent al Academiei: Cred cu tărie în posibilitatea realizării unei școli a micilor inventatori, inovatori, raționalizatori. O școală în care inventivitatea, stimularea imaginației să constituie obiective principale ale programelor și acțiunilor didactice. Cred cu tărie că în laboratoarele liceelor, și chiar și ale unor școli generale, se pot proiecta și realiza — în cadrul unui proces de producție la scară redusă, dar conceput tehnologic — prototipur, aparate didactice, lucrări tehnice diverse. Inșușirea unei asemenea concepții pe aria întregului învățămînt ar constitui cadrul cel mai propice formării inventatorilor și inovatorilor de mâine.

Subliniez că asemenea acțiuni nu trebuie să rămîn exterioare procesului de învățămînt, ca activități de cerc, ci să devină parte integrantă a activității școlare propriu-zise, desfășurate pe baza unor programe cu caracter orientativ. Sînt convins că, în funcție de posibilități, de anumite tradiții științifico-tehnice locale, de existența unor îndrumători (profesori sau specialiști din producție, din cercetarea științifică etc.) în unele școli s-ar putea organiza fie „producții” de diferite mașini cu micromotoare cu combustie internă, fie aparate electromagnetice și electronice, fie instrumente optice etc. Ar lua astfel naștere noi tradiții de creație tehnică, s-ar stimula o emulație largă între colectivele școlare dar, mai presus de toate, s-ar dezvolta la scară întregului învățămînt, climatul cel mai propice formării inventatorilor și inovatorilor de mâine.

Prof. univ. **MARCEL BREAZU**: O școală a viitorului este chemată să asigure tineretului o formație spirituală de natură să-i permită descifrarea fiecărui limbaj artistic în specificitatea lui. Cred că la o asemenea formație ar contribui studiul structural și semantic al artilor care, după părerea mea, se poate realiza cu succes și la nivelul liceului. Știu că unii opinează pentru introducerea studiului artilor doar în clasele umaniste. În ce mă privește cred că dacă vrem să făurim oameni multidimensionali educația estetică trebuie să se adreseze noilor generații în ansamblul lor, indiferent de specializarea ulterioară. În aceste condiții analiza literară nu va mai fi sinonimă cu prezentarea rezumativă a subiectelor sau cu definirea seacă și determinarea rigidă a tropilor, ora de muzică nu va mai fi dedicată exclusiv solfejiilor sau analizelor tehnice ale tonalităților s.a.m.d. Ne va ajuta mult în această direcție faptul că tehnologia didactică, bazată pe mijloacele audio-vizuale contemporane, permite prezentarea în lecturi sau dramatizări a unor texte cu mare capacitate emoțională, audierea capodoperelor muzicii românești și universale clasice, ca și a creațiilor contemporane notabile. Poate aduce o contribuție însemnată în acest sens și faptul că profilul și capacitățile actuale ale instituțiilor de artă favorizează

ză realizarea unor importante obiective ale educației artistice în muzee și expoziții.

Acad. **ELIE CARAFOLI**: Convingerea mea este că o școală proiectată pentru viitor presupune o asemenea orientare a activităților procesului de cunoaștere încît fiecare elev să poată participa cu plăcere la oricare dintre ele, cu pasiune la cel puțin una. Mijloacele moderne de comunicare permit școlii să etaleze întreaga lume, privită prin fenomenele ei cele mai caracteristice, în fața privirilor dornice de cunoaștere ale elevilor. Reliefulurile globului terestru și ale lunii, fauna și flora diferitelor regiuni ale globului, vestigiile vechilor civilizații umane — toate pot fi prezentate, la comandă, în sălile de clasă. Perfecționarea continuă a metodelor de înregistrare magnetică a imaginii dă posibilitatea ca, cel puțin la nivelul rețelei generale de televiziune școlară, procesul didactic să aibă la dispoziție tot acest material informativ. Dar deosebit de interesant ar putea fi dezvoltarea și valorificarea educației uriașă este programarea, prin schimb internațional, a unor cicluri de expuneri cu caracter didactic prezentate de cei mai mari savanți ai omenirii. Există, pe acest plan, o perspectivă fantastică a educației. În felul acesta elevii oricărei școli ar putea ca, pe lângă profesorii lor titulari, să aibă drept profesori, la unele ore de specialitate, pe cei mai mari savanți ai omenirii.

Prof. univ. **H. H. STAHL**: Se afirmă în cercurile de specialitate că cea mai rentabilă investiție este investiția consacrată învățămîntului. Dar aceasta nu este o axiomă, ci un principiu verificabil doar pe baza unor realități. De aceea o caracteristică pe care o socotesc esențială pentru școala modernă este posibilitatea ei de a exercita un control multilateral al eficacității și finalității sale atît pe plan instructiv, cît și pe plan educativ. Căci rentabilitatea optimă a procesului de învățămînt solicită ca fiecare absolvent să se încadreze în procesul de muncă pentru care a fost pregătit și să fie cit mai perfect adaptat cerințelor acestui proces, cerințelor societății în general. În acest sens cred că ar trebui să se întreprindă un studiu larg, pe plan național, cu privire la eficiența economică a învățămîntului. Concluziile lui vor permite verificarea multilaterală — pe baza unui criteriu fundamental — a structurilor, conținutului și formelor de activitate ale învățămîntului și vor crea posibilitatea de a se asigura o cit mai deplină corelare a acestora cu cerințele vieții sociale, privite prospectiv.

O școală în care fiecare individ să se dezvolte pînă la limita maximă a posibilităților sale, o școală a gîndirii inovatoare, dispunînd de o tehnologie profund funcțională, perfect articulată și utilizată intensiv — astfel se conturează, în trăsături dominante, liniile de forță ale școlii proiectate în raport cu solicitările complexe ale viitorului.

Opinii consemnate de **M. HERIVAN**

Elevii și cercetarea științifică

Școala lărgeste tot mai mult cadrul pentru dezvoltarea aptitudinilor și talentelor. Concursurile pe obiecte, cercurile, revistele elevilor etc. sînt menite să răspundă tocmai acestui țel. Credem însă că, în prezent, există condiții pentru ca toate aceste forme de activitate să contribuie mai amplu la atragerea celor mai așpi dintre adolescenți în cercetarea unor teme care să pună în valoare, pe de o parte, spiritul lor de observație, capacitatea lor de muncă și pasiunea lor pentru știință, iar pe de altă parte să le dea prilejul de a folosi creator toate cunoștințele obținute într-un anumit domeniu.

Este ușor de închipuit că teme legate de cercetarea florei și faunei locurilor înconjurătoare, de ridicarea unor hărți, de culegerea și identificarea de roci, de construirea unor aparate tranzistorizate etc. sînt la îndemîna elevilor din clasele IX-XII. Astfel de cercetări vor determina, în mare parte, doar o instructivă și plăcută petrecere a timpului liber; dar vor fi cu siguranță și rezultate de care zărele vor vorbi pe larg. Există credem posibilitatea de a se asigura colaborarea unor institute și întreprinderi care ar putea înlesni activitatea cercurilor școlare și care, pe de altă parte, la cererea acestora, în zilele de vacanță i-ar putea integra pe membrii cercurilor respective în realizarea preocupărilor lor.

Nu ne îndoiim că se vor găsi multe institute care să-și ofere colaborarea (după cite știm, o asemenea colaborare există deja în multe locuri, deși pe scară mult prea redusă), că laboratoarele liceelor vor sta permanent la dispoziția elevilor, că personalul specializat al școlii va fi întotdeauna alături de micii cercetători. Și poate că, pentru a stimula marile valori umane ce se pot află înăuntrul școlii, ar fi bine să organizăm o întîlnire pe țară a elevilor-cercetători, după modelul sesiunilor studențești.

AL. IONESCU
doctor în biologie
cercetător la Institutul de biologie „Traian Săvulescu”

La cercul „mîinilor îndemînatice” de la Palatul pionierilor din București

PUNCTE DE VEDERE PE TEMA :

INVĂȚĂMÎNT MIXT SAU SEPARAT ?

Convorbirea consultativă pe tema „Educația în comun a fetelor cu băieții”, organizată de un colectiv de cercetare al Institutului de științe pedagogice *) a produs un viu interes în rândurile oamenilor școlii. Mulți dintre aceștia au comunicat colectivului respectiv informații, opinii și aprecieri. Cum este și firesc punctele de vedere exprimate de practicieni — unii foarte tineri, alții cu îndelungată experiență la catedră, prin relatări succinate sau chiar ample schițe de studiu — nu sînt unitare.

Din Iași (prof. C. Iovu) și din Cluj (Iosif Olariu, student la Institutul pedagogic), se aduc argumente în favoarea învățămîntului mixt. Intențiate pe o atenție observare a comportamentului fetelor și al băieților în colectivele de clasă mixte. Cei ce prezintă aceste argumente se referă, în principal, la faptul că în colectivele mixte este stimulat interesul pentru rezultate bune la învățatură, crește nivelul disciplinei școlare, se înlătură starea de neîncredere, timiditate ș.a., manifestată de unele eleve și de unii elevi, sînt mai ușor înșușite normele de comportament, de civilitate socială, ca și valorile morale, sportive, grija față de ținuta vestimentară, se folosește un vocabular mai îngrijit (mai ales de către băieți), se creează un climat

favorabil afirmării personalității în curs de cristalizare (mai ales pentru fete), se exersează viteozia viață socială (comportamentul în lumea mixtă a adulților) și viteozia activitate socială (comportamentul în colective de muncă mixte).

Alte trei scrișori — semnate de profesorii Miltiade Ionescu din Craiova și Gheorghe Pozdircă din Holboacă — Iași și de învățătorii Vasile Scutărăanu din Mălini-Seceava — susțin ideea claselor separate, semnalînd îndeosebi unele neajunsuri ale învățămîntului mixt: dezvoltarea psihofiziologică diferențiată a fetelor și băieților din același contingent școlar, dificultățile de înțelegere a colectivului în clasele mari, datorită coeziunii puternice a microrgrupurilor (îndeosebi a cuplurilor de prieteni), o oarecare estompare a respectului reciproc, dificultățile în conducerea procesului de educație sexuală.

Colectivul de cercetare a temei „Educația în comun a fetelor cu băieții” (Institutul de științe pedagogice, str. Sfinții Apostoli 14, sector VI, București) solicită în continuare punctele de vedere pe această temă ale învățătorilor și profesorilor, observatori avizați ai virtuților și neajunsurilor educației în comun a fetelor cu băieții.

*) Vezi „Gazeta învățămîntului” nr. 1037

COSTIN ȘTEFĂNESCU

Argumente pentru astronomie

— Legătura între epopea științifică a zborurilor cosmice și importanța studiilor astronomice în liceu este evidentă de pe poziția logicii oricărui om contemporan — debutează în discuția noastră prof. univ. dr. docent **CĂLIN POPOVICI**. Dar pentru unii dintre cei cărora li s-a încredințat alcătuirea planurilor de învățămînt și a programelor liceului relația aceasta a plutit undeva în nebulos.

— Ce argumente li s-ar putea prezenta acestora ?

— Argumente sînt puzderie. În primul rînd, astronomia este una dintre științele care contribuie esențial la lărgirea orizontului spiritual al elevilor, făcîndu-l să situeze Pămîntul, Soarele, viața și pe om însuși exact în cadrul și locul ce le revin în Univers. Ea destramă miturile despre „facerea lumii”, concepțiile idealiste despre crearea universului și a vieții, despre unicitatea Pămîntului ca planetă locuită și a omului ca ființă inteligentă în Cosmos, despre un Cosmos al absurdului și arbitrarului. Măcar numai și pentru toate acestea e necesar ca încă din liceu tinerii să cunoască deosebit de convingător material faptic pe care-l furnizează astronomia pentru formarea concepției științifice despre lume.

— Se pare că aveți unele lucruri precise de repropus modulul cum este studiată astronomia în liceu...

— Cu foarte rare excepții, cea confirmă regula, această

Interviu cu prof. univ. dr. docent CĂLIN POPOVICI

disciplină a fost una dintre principalele sacrificii datorită modului cum a fost concepută și, mai ales, datorită modului cum a fost realizată predarea ei. Elevii nu fac aproape nici un fel de observații sau lucrări practice, micile lunete și telescoape (acolo unde există) fiind piese de decor în laboratoare. În fond cine și ce să le arate cu ele, cînd întreaga lecție constă dintr-un șir de noțiuni teoretice ? În plus, în manuale, chiar și în cel mai recent editat, s-au strecurat numeroase greșeli. În aceste condiții se întîmplă nu o dată ca elevii, în setea lor nepotolită de a acumula cunoștințe noi, să afle mai multe despre noile cercuiri ale astronomiei din ziare și reviste decît de la lecții.

Aceasta a fost și este încă situația astronomiei în școală — acum, cînd omul a ajuns pe Lună, cînd a trimis rachete cu instrumente pe Venus și în apropierea lui Marte, cînd radiotelescoapele bat pînă la 8—10 miliarde ani-lumina, cînd s-au descoperit quarșarii, pulsarii și alte „taine” ale cerului.

— Cum considerați că ar trebui concepută și desfășurată efectiv predarea astronomiei în școală ?

— După părerea mea, astronomia trebuie să fie socotită ca o

disciplină aparte și nu înglobată anonim, ca acum, în cadrul matematicii, însumînd pe an doar 7 ore la real și 24 de ore la uman. Cred că două treimi din program ar trebui dedicate astronomiei moderne, astrofizicii, astronomiei stelare, fizicii sistemului solar, cercetării spațiale, fizicii corpurilor cerești, problemelor de cosmogonie planetară și stelară, celor legate de structura galaxiei și a universului etc. În plus ar fi bine ca, în încheierea cursului, să existe cîteva ore dedicate observațiilor astronomice cu luneta. La toate acestea e necesar să se adauge o serie de vizite obligatorii la institutele de astronomie — în special la planetariu — și să se încurajeze crearea unor cercuri de astronomie.

Se impune pe de altă parte o mai mare grijă și pentru perfecționarea profesorilor în domeniul astronomiei. Ar trebui să se facă mai mult pentru informarea lor asupra noilor dezvoltări ale astronomiei, asupra consecințelor teoretice și practice ale acestora, ca și pentru perfecționarea pregătirii lor în domeniul metodei.

— Considerați că pregătirea dată actualmente în facultăți viitorilor profesori de astronomie

răspunde cerințelor pe care le ridică predarea în spirit modern a acestei discipline ?

— Ați abordat aici o problemă foarte importantă. În prezent, pregătirea dată în facultate viitorilor profesori accentuează părțile clasice ale astronomiei (astronomia sferică și astronomia) și nu aspectele ei dinamice, în cadrul cărora se efectuează actualmente cele mai multe cercetări — ca de pildă astrofizica. Firește că aceasta constituie o cauză însemnată a carențelor existente în studiul liceal. Mai mult chiar, la facultățile de fizică astronomia nu mai este considerată ca disciplină obligatorie, ci la alegere, cursul respectiv fiind în acest an, în principiu, facultativ. Consider că față de progresul spectacular al astronomiei fizice și al cercetării spațiale, față de perspectivele viitoare de dezvoltare a științelor cerului, față de cunoștințele teoretice de fizică și de procedeele fizice experimentale pe care le necesită astăzi astronomia, este necesar ca ea să fie și la noi cit mai strîns legată de studiul fizicii. Bineînțeles, nu trebuie neglijată nici pregătirea matematică, intrucît, după cum se știe,

fizica teoretică face des apel la aparatul matematic. Trebuie însă ca studentul în astronomie să cultive o știință a naturii, bazată pe observații și chiar pe experiment.

E necesar să ne gîndim totodată și la faptul că și studenții de la filozofie au nevoie de un curs de astronomie generală modernă, deosebit de important în cunoașterea bazelor filozofiei materialist-dialectice.

— Care sînt, după părerea dvs, primele măsuri care ar trebui luate în prezent ?

— Unele din ele se află de pe acum în curs de realizare. De curînd, Ministerul Învățămîntului a supus discuției unei comisii de specialiști și ulterior a făcut rețineri concrete în sensul întăririi învățămîntului astronomiei. În plus, orele de perfecționare postuniversitară a profesorilor de astronomie au fost trecute la catedrele de astronomie. Consider necesar, în continuare, ca la nivelul comisiilor profesoriale ale facultăților de matematică, fizică, geografie și filozofie și al senatelor universitare să se discute cit mai repede problema introducerii cursurilor de astronomie și astrofizică la unele facultăți la care nu se predau actualmente și să se asigure o legătură mai strînsă a specializării în astronomie cu fizica și geofizica.

Convorbire realizată de **ION VĂDUVA-POENARU**

Coordonate ale responsabilității morale în educație

(Urmare din pag. 1-a)

tare la un sistem valoric, la o tablă de valori. Pentru conturarea responsabilității ne-a interesat locul pe care-l ocupă pe scara respectivă următoarele valori și nonvalori: solidaritatea, frica de răspundere și nepăsarea. Criteriul care a stat la baza alegerii acestor trei noțiuni indicatoare pentru responsabilitate (dintr-o serie de alte valori și nonvalori date în evantaiul întrebării) a fost conținutul lor, care este mai aproape de responsabilitate sau la polul opus ei.

În opțiunea pentru solidaritate considerată valoare pozitivă grupul elevilor se situează pe locul al doilea (cu 42%), primii fiind muncitorii. În respingerea nonvalorii frică de răspundere elevii sînt pe primul loc, cu cel mai mare procent (84%), ceea ce determină o netă detașare a lor de restul categoriilor de tineri, dovadă în acest nivel o deosebită intransigență. La nonvaloarea nepăsare se reacționează mai slab — elevii trec pe al treilea loc — ceea ce poate atesta o anumită necunoaștere a consecințelor grave ale nepăsării, ne-

cunoașterea faptului că aceasta se apropie pînă la un punct de ireponsabilitate.

De asemenea, ancheta i-a pus pe tineri în situația de a răspunde cu o atitudine prezumtivă de intervenție sau de neintervenție în cazul cînd unui coleg i s-ar face o gravă nedreptate. Deși în neadeziunea la frica de răspundere se situau pe primul loc, aici, cînd intervenția era condiționată de posibilitatea apariției unor consecințe neplăcute, elevii au bătut în retragere, în sensul că nu s-au înscris cu același procent în combaterea nedreptății. Apare aici o anumită inconștientă între opinie și atitudinea posibilă.

Analiza sumară a acestor date relevă că tineretul nostru școlar este în general, responsabil, dar că responsabilitatea lui se manifestă uneori contradictoriu, cu discordanțe între opinie și atitudine. Aceasta ne atrage atenția asupra necesității ca prin diversele mijloace ale exercițiului responsabilității să se obțină însușirea activă a noțiunilor, formarea deprinderilor și obiceiurilor morale — singurele capabile să dea nota unei personalități morale și responsabile.

